

Kościół, że kiedy na uniwersytetach w 1777 roku pojawiła się poświęcona tej refleksji autonomiczna dyscyplina teologiczna, nazwana teologią pastoralną, uznano, że przedmiotem jej zainteresowania jest nie co innego, jak właśnie posługa prezbitera, postrzeganego przy tym jako jedyny podmiot zbawczego posłannictwa Kościoła. Zainicjowana w ubiegłym stuleciu krytyka takiego – klerykalnego – rozumienia teologii pastoralnej w okresie posoborowym zaowocowała wypracowaniem nowej koncepcji tej dyscypliny, która zyskała miano eklezjologicznej, właśnie z uwagi na przewyższenie jej jednostronnej – prezbiterialnej orientacji. Niestety, ta skądinąd pożądana i niezbędna korekta spowodowała z kolei zepchnięcie na dalszy plan refleksji nad prezbiteratem, i to do tego stopnia, że w strukturze studiów seminaryjnych dla prezbiterologii pastoralnej zabrakło miejsca. Posoborowy kryzys kościelnego prezbiteratu z jednej strony, a ewangelizacyjne wyzwania trzeciego tysiąclecia z drugiej ujawniły na nowo potrzebę i doniosłość pogłębionej i wszechstronnej refleksji nad tożsamością prezbitera i jego posłannictwem w Kościele – Komunii. W tę nagłą potrzebę wpisuje się oryginalne opracowanie ks. Polaka, który systematyzuje i porządkuje zgodnie z metodologicznymi wymaganiami naukowej i posoborowej teologii praktycznej „prezbiterologię pastoralną”.

ks. Bogdan Biela

Ks. Ryszard Kamiński, *Metodyka przygotowania prac promocyjnych z teologii pastoralnej*, Siedlce 2017, 254 s.

Książka została napisana przez nestora polskich pastoralistów, ks. prof. dra hab. Ryszarda Kamińskiego z KUL, jako postulat środowiska teologiczno-pastoralnego w Polsce. Teologia praktyczna stosuje metody badawcze adekwatne do jej normatywnego i praktycznego charakteru. Jako że jest nauką dynamiczną, musi poszukiwać metod badawczych adekwatnych do badań złożonej rzeczywistości społeczno-religijnej i eklezjalnej. Chodzi tu jednak nie tylko o zintensyfikowanie poszukiwań metodologicznych w teologii pastoralnej, ale przede wszystkim o większe zaangażowanie w metodykę pisania prac promocyjnych wszystkich stopni, aby te prace były profesjonalnie wykonane i odznaczały się wysokimi wartościami naukowymi. Z pewnością praca ks. Kamińskiego stanowi pomoc w osiągnięciu powyższego celu.

Opracowanie nosi tytuł: *Metodyka pisania prac promocyjnych z teologii praktycznej*. Obecne w tytule słowo „metodyka” wskazuje, że zawiera ona zbiór zasad, reguł i dyrektyw, dotyczących skutecznego opracowania i opublikowania pracy promocyjnej. Z kolei termin „praca promocyjna” w opracowaniu odnosi się do prac licencjackich, magisterskich i doktorskich. Są to bowiem prace, które po

napisaniu i złożeniu odpowiednich egzaminów upoważniają do otrzymania odpowiedniego stopnia naukowego lub zawodowego.

Wspólną cechą wszystkich prac promocyjnych – jak zaznacza we wstępie Autor opracowania – jest rozwiązywanie problemu lub tylko zagadnienia pod kierunkiem promotora. Praca promocyjna oprócz zadania badawczego jest także sprawdzianem wiedzy i umiejętności metodycznych piszącego pracę promocyjną. Praca doktorska jest w gradacji wyższą formą pracy promocyjnej, dlatego też wymagania są zdecydowanie wyższe. Rozprawy doktorskie muszą wносить jakieś *novum*. Doktorant powinien przedstawić oryginalne rozwiązanie podjętego problemu naukowego oraz wykazać się wiedzą w obranej dziedzinie naukowej. Dlatego przygotowanie pracy promocyjnej wymaga od autora odpowiednich predyspozycji, wiedzy i motywacji. Prezentowana publikacja ma służyć pomocą w procesie przygotowania i opracowywania prac promocyjnych. Ma ona na celu wskazanie przygotowującym pracę promocyjną, jak powinni postępować w toku czynności składających się na proces tworzenia pracy, aby przebiegał on prawidłowo, a prace miały wysoką jakość.

W opracowaniu znajdują się zatem podstawowe informacje ułatwiające studentom wejście w świat nauki. Powstanie pracy promocyjnej obejmuje trzy podstawowe etapy: tworzenie koncepcji pracy, przeprowadzenie badań oraz redakcja pracy. Każdy z tych etapów dotyczy innego rodzaju działań, co wyjaśnia celowość odrębnego ich opisanie w przedstawianej pracy. Treść niniejszej książki obejmuje siedem rozdziałów. Pierwszy wprowadza w pojęcie, rozwój i podział nauki, w tym specyfiki teologii pastoralnej. Drugi rozdział omawia typy badań naukowych oraz rodzaje i specyfikę prac promocyjnych. W trzecim rozdziale Autor ukazuje rolę seminarium naukowego w powstawaniu pracy naukowej. Czwarty rozdział przedstawia metody naukowe, techniki i narzędzia badawcze. Jest tutaj także zaprezentowany paradygmat analizy teologii pastoralnej, który zapewnia postępowaniu naukowemu w ramach teologii praktycznej poprawność metodologiczną oraz skuteczność w realizacji postawionych celów badawczych. W piątym rozdziale zostały ukazane prace przygotowawcze do pisania prac naukowych. Zostały tutaj zawarte takie zagadnienia jak: określenie obszaru zainteresowań piszącego pracę promocyjną; koncepcja pracy promocyjnej; tradycyjne i elektroniczne źródła informacji naukowej; źródła pracy promocyjnej oraz gromadzenie, selekcja i ocena przydatności materiałów naukowych. Rozdział szósty prezentuje techniczne opracowanie prac promocyjnych: struktura pracy, elementy informacyjno-pomocnicze pracy oraz elementy graficzne tekstu pracy promocyjnej. Ostatni, siódmy, rozdział dotyczy redakcji pracy promocyjnej. Oprócz zakończenia i bibliografii książka zawiera także dwa aneksy. Pierwszy przedstawia terminy z zakresu metodyki pisania pracy promocyjnej, drugi – skróty ogólne, powszechnie stosowane.

Na koniec zacytujmy ks. Kamińskiego: „W kontekście współczesnego postępu naukowego i tendencji do podnoszenia poziomu metodologicznego rośnie

zapotrzebowanie na coraz wyższe przygotowanie metodologiczne studentów i badaczy oraz pisanych przez nich prac promocyjnych. W takiej sytuacji problem metod, w tym także metody i metodyki teologii praktycznej, jest bardzo ważny, bo dzięki zastosowaniu odpowiednich metod naukowych badania będą służyć rozwojowi tej dyscypliny i przynosić korzyści praktyczne. Dzięki stosowanym w teologii praktycznej metodom naukowym opracowuje się podstawy teologiczne do refleksji nad działalnością Kościoła w dzisiejszym świecie, przeprowadza się analizę sytuacji współczesnego świata i interpretuje teologicznie dane tej analizy, a także ustala imperatywy i postulaty dla działalności zbawczej Kościoła. Można mieć nadzieję, że zawarta w niniejszej książce wiedza pomoże pewniej dążyć do celu, jakim jest zwieńczenie studiów wspaniałą pracą promocyjną i uzyskaniem tytułu naukowego” (s. 236).

ks. Bogdan Biela